

Educația muzicală în Republica Democrată Germană

Pentru ansamblul educației estetice și — în general — pentru tot sistemul de învățământ din R. D. Germană, educația muzicală reprezintă un obiectiv de seamă în formarea multilaterală a tinerei generații.

Muzica este astfel considerată factorul care, grație puterilor sale specific emoționale — prin contribuția sa la educarea sentimentelor — ajută la o penetrație mutuală a gândirii și sentimentelor în vederea unei unități finale care va fi baza atitudinilor și comportamentelor umaniste.

Astfel conceput învățământul muzical stimulează forțele emotive ale omului și în conexiune cu ele mobilizează forțele sale intelectuale și morale. De aceea educația muzicală nu posedă numai un interes estetic, ci ea stimulează potențele creatoare ale omului. Rezultatele cercetărilor psihologice au dovedit că ceea ce se obține prin educația muzicală — capacitatea de diferențiere, capacitatea de memorizare, imaginația muzicală, inteligența muzicală — servesc la dobândirea stăpînirii unor activități mai complicate. Desprindem, din importanța care se acordă în R. D. Germană educației muzicale pentru toți copiii, mai multe obiective, vizînd crearea condițiilor potrivite pentru a face posibilă înțelegerea cu ușurință a muzicii, de către fiecare tînr, pregătirea pentru orientarea justă în mediul muzical, devenind temelia culturii muzicale a întregii populații.

Educația muzicală generală este un proces de educare școlară care permite fiecărui elev să-și dezvolte aplicațiile muzicale, deoarece practic nu există persoană „non-muzicală”. Acest punct de vedere se bazează pe faptul că o persoană normal dotată are și inclinații muzicale, dispozițiile pentru muzică manifestîndu-se diferit (de exemplu în domeniul percepției ritmice sau sonore, al memoriei muzicale, al ușurinței de a cînta la diverse instrumente muzicale, al interpretării sau al creației).

La majoritatea oamenilor, „non-muzicali”, inclinațiile muzicale fie că nu au fost reliefate în timpul educației lor, fie că au fost insuficient dezvoltate și astfel ulterior au fost complet înăbușite.

Dar de îndată ce o persoană normală este dornică să învețe muzica, ea trebuie să poată și pretinde o instrucție muzicală în cadrul școlar. Bineînțeles obiectivele, căile și rezultatele unei asemenea instrucții muzicale vor fi diferite, fiind determinate de gradul și caracterul inclinațiilor muzicale ale fiecărui elev, influența mediului înconjurător, calitățile profesionale ale profesorului de muzică și soluția potrivită a problemelor de organizare.

O altă sarcină esențială a educației muzicale școlare în R. D. Germană este de a se da copiilor cu aptitudini deosebite posibilitatea de a primi o instruire specială. Dar școala nu poa-

te rezolva singură această sarcină. Pentru aceasta trebuie obținut concursul tuturor organizațiilor care participă la educarea muzicală, începînd cu instituțiile preșcolare pînă la instituțiile de învățământ muzical superior.

Datorită importanței care se dă educației muzicale în formarea armonioasă a personalității umane, s-a creat o rețea vastă de școli de muzică pentru învățământul instrumental și vocal (86) cărora li se adaugă 111 anexe și 221 de secții în școli, în mari uzine și case de cultură, ca și anumite școli speciale ce funcționează pe lângă conservatoare.

Centrul sistemului îl constituie educația muzicală în grădinițele de copii, precum și în școală. Se creează deci posibilitatea obținerii la toți copiii a unui fond de înțelegere a percepțiilor muzicale, concomitent cu cunoștințele muzicale, avansînd sistematic de la vîrsta preșcolară la școlaritate și adolescență.

Obiectivele educației muzicale în creșe și grădinițe.

Pentru dezvoltarea viitoare a omului se consideră decisivă începerea cît mai curînd a formării facultăților muzicale. Se decide într-o mare măsură la vîrsta preșcolară care vor fi relațiile cu muzica, în viitor, punîndu-se în egală măsură baza de neînlucuit pentru dezvoltarea talentelor muzicale. O analiză asupra carierei a 441 de muzicieni calificați arată că la 273 dintre ei (55%) educația muzicală a început înainte de vîrsta de 6 ani.

Educația muzicală la vîrsta preșcolară ținea seama de rezultatele căutărilor psiho-acustice în R. D. Germană. Primii trei ani de viață constituie, evident, „o ucenicie a auditei”, decisivă. Prin diferențieri gradate — fenomenele auditive și primele tentative de a cînta, se pregătește dezvoltarea muzicală în fazele ulterioare. Iată de ce, începînd din 1958, programul educativ al creșelor (1—3 ani) cuprinde în egală măsură, muzica. Copiii învață rime și cîntece, fiind totodată auditori cînd se cîntă cîntece de copii. Această activitate muzicală de la creșă își propune să dezvolte „dorința de a asculta”, facultățile elementare muzicale, creative și elementele vocale.

Programa de instrucție și educație prevede încurajarea jocurilor copiilor, pentru a cînta, pentru a face muzică cu instrumente pentru copii, pentru a asculta muzică, în scopul de a o percepe din ce în ce mai bine.

Copiii din „grupa mică” (4 ani) sînt exersați cel puțin o dată într-o perioadă de 2 săptămîni în „grupa mijlocie” (5 ani) iar „grupa mare” (6 ani) de două ori, săptămînal, în „ședințe muzicale” de 15—20 minute. În audiția muzicală copiii din grupa mijlocie determină deja — de exemplu — o muzică auzită prin caracte-

risticile „vesel — trist“, numărul pieselor măzindu-se de la o săptămână la alta.

În grupa mare copiii disting, printre altele, caracterul ritmic al pieselor cîntate — în muzica de marș, în dans sau muzica de dans, etc. Ei înțeleg semnificația muzicii legată de text în cantate pentru copii sau în povestiri cu muzică (ca în povestirea muzicală *Petrică și lupul* de Prokofiev). Permanent se caută ridicarea exigențelor educației muzicale în grădinițele din R. D. Germană.

Plecînd de la rezultatele căutărilor în domeniul psihologiei, se disting „faze sensibile“ sau „faze optime“ în care copilul dobîndește facultăți auditive și vocale în al 5-lea și al 6-lea an.

Grădinițele din R.D.G. sînt frecventate în proporție de 60% de copiii de la 3—6 ani, astfel că o mare parte dintre ei dispun de la începutul școlarității de o instrucție muzicală pregătitoare.

Educația muzicală în școala de învățămînt general și politehnic de 10 clase și în școlile secundare lărgite (11, 12 clase).

O oră de educație muzicală pe săptămână este obligatorie pentru toate clasele. Planurile de studii pentru clasele 1—12 prevăd o evoluție a educației muzicale pornind de la simplă învățarea cîntecelor, audiții muzicale, inițieri în elementele teoriei muzicii. Aceste trei practici parțiale nu sînt separate, ci văzute în corelația lor cît mai mult posibil în fiecare lecție. Cîntecul și audiția muzicală se plasează în centrul educației muzicale școlare.

Sînt asimilate cunoștințele muzicale, teoretice, analizele desfășurării muzicale ca și mai general, orice sistem metodic, ținîndu-se seama de măsura în care ajută la aprofundarea percepției, determinînd la elevi o proprie acțiune creatoare.

A cînta pe note nu este un scop absolut al educației muzicale în școala germană. La școală se cultivă cîntecul popular tradițional, cîntecul clasei muncitoare și noul cîntec pionieresc. Orice cîntec, fie fixat ca materie obligatorie în planul de studii, fie recomandat de profesor, trebuie să se încadreze în evenimentul trăit în colectivitate.

Audiția muzicală constituie o parte importantă a învățămîntului muzical în toate clasele școlii politehnice. Perfecționarea audiției muzicale în R.D.G. este un mare progres, căci deschiderea orizontului spre marile opere muzicale era pînă în 1945 un privilegiu al singurelor școli zise „superioare“, vechi. După o școlarizare de 10 ani, tinerii ajung la un asemenea nivel încît să fie capabili să perceapă conținutul operelor muzicale.

În ceea ce privește alegerea operelor, planul de studii nu procedează la o ordine cronologică, urmînd firul istoric al muzicii. Copiii aud din primele clase opere muzicale aparținînd creației contemporane, mai ales cele datorate compozitorilor din R.D.G. Totodată, parcurgînd planul de studii, din prima clasă, se vor găsi piese muzicale aparținînd lui Schumann, Bartok, etc.

În clasa a III-a copiii ascultă : *Simfonia pentru copii* de Leopold Mozart, selecțiuni din *Spărgătorul de nuci* de Ceaikovsky, ca și povestirea muzicală *Petrică și lupul* de Prokofiev. În programul clasei a X-a sînt înscrise, de exemplu : *Simfonia 104* și *Anotimpurile* de Haydn, *Simfoniile V și IX* de Beethoven, *Flautul fermecat* de Mozart, *Till Eulenspiegel* de Strauss, *The Young Person's Guide to the Orchestra* de Britten, *Mans felder Oratorium* de E. H. Meyer, la care se alătură cîntece moderne, muzică de dans sau jazz.

La secția pentru bacalaureat (cl. XI, XII) sînt enumerate printre altele : *Matheus Passion* de Bach, *Simfonia 9-a* de Dvorak, *Finlandia* de Sibelius, *Mireasa vîndută* de Smetana, *Preludiu la după amiaza unui faun* de Debussy, *Petrușka* de Stravinski, *Matthis pictorul* de Hindemith, *Pacific 231* de Honegger, *Un american la Paris* de Gershwin, *Concerte* de Bartok, Kabalevski, Hacıaturian, Prokofiev, compozitori din R.D.G. (Eisler, Paul Dessau, Gerster, Wagner — Regeny, etc.). Alegerea acestor opere pune în lumină apelul social al educației muzicale școlare din R.D.G., pentru a deschide la elevi un larg orizont spiritual, în scopul formării unei personalități armonioase a tinerei generații.

ELISABETA SUCIU